

PROF.UNIV.DR. DUMITRU PROTASE LA 80 DE ANI

În viața fiecărui om, precum în viața unor instituții sau în toate domeniile creației umane, se obișnuiește să se facă, la anumite intervale de timp, un bilanț, un bilanț al drumului parcurs, al împlinirilor și eventual a ceea ce mai este de făcut, pentru a nu rămâne datori.

Pentru Prof.univ.dr. Dumitru Protase, Membru de Onoare al Academiei Române, un moment potrivit unui asemenea bilanț este împlinirea a 80 de ani de viață. O viață de om pusă în slujba arheologiei și istoriei antice, o viață de om dăruită semenilor săi, și în primul rând formării multor generații de studenți și cercetători științifici, slujitori devotați ai muzei Clio.

Drumul profesorului Dumitru Protase în viață este lung, și uneori a fost anevoios, din satul Mocod, com. Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud, unde a văzut lumina zilei la 1 februarie 1926, până în amfiteatrele Universității din Cluj-Napoca, ca student și apoi profesor și până în Aula Academiei Române, unde, în 2003, a fost primit ca Membru de Onoare al celui mai înalt for științific al țării, intrând astfel în rândurile nemuritorilor spiritualității românești¹.

---

¹ Pentru cunoașterea unor aspecte importante din viața și activitatea profesorului D. Protase a se vedea: **Enciclopedia istoriografiei românești**, București, Editura științifică și enciclopedică, 1978, p. 275-276 C(onstantin) P(reda), Dumitru I. Protase; Ioan Glodariu, **Profesorul Dumitru Protase**, în volumul **Din istoria Europei romane**, Oradea, 1995, p. 15-16; Sever Dumitrașcu, **Dumitru Protase – istoricul și arheologul**, în volumul **Din istoria Europei romane**, Oradea, 1995, p. 17-27; Valeriu Lazăr, **Contribuția lui D. Protase la progresul cercetării arheologice mureșene**, în volumul **Din istoria Europei romane**, Oradea, 1995, p. 29-34; **Clujeni ai secolului 20. Dicționar esențial**, Cluj-Napoca, 2000 (S.V.); Dorina N. Rusu, **Membrii Academiei Române, 1866-2003. Dicționar**, ediția a 3-a, București, 2003 (S.V.); Ruxandra Hurezean, **Personalități în papuci de casă**, Cluj-Napoca, 2004, p. 125-130; Onufrie Vințeler, **Portrete și cărți**, vol. I, Cluj-Napoca, 2005, p. 247-255; Cristian Colceriu, **Personalități clujene contemporane**, vol. I, Cluj-Napoca, 2005, p. 307-313; Ioan Mitrea, **Interviu cu Prof.univ.dr. Dumitru Protase, Membru de Onoare al Academiei Române**, în *Ateneu – revistă de cultură*, nr. 2 (438), Anul 43 (serie nouă),

După ce a învățat la școala primară din satul natal, a urmat clasele cunoscutului liceu „George Coșbuc” din Năsăud, între 1938-1946. Dictatul de la Viena, din 30 august 1940, l-a surprins în anii de liceu, așa încât după 1940, a trebuit să urmeze cursurile liceale atât în limba maghiară cât și în limba română. Depunând eforturi apreciabile a reușit să termine liceul ca șef de promoție al clasei sale, cu media maximă 1, după sistemul de notare de atunci, mărturie, în acest sens, este fișa matricolă².

După terminarea liceului s-a înscris și urmat cursurile Facultății de Litere, din cadrul Universității din Cluj, secția clasică. Simultan a urmat timp de doi ani și cursurile Facultății de Drept, din cadrul Universității clujene. În ultimii doi ani de facultate (1948-1950) a fost numit preparator la Institutul de Studii Clasice, de pe lângă Universitatea din Cluj. La terminarea facultății a fost avansat asistent universitar la Facultatea de Istorie a Universității din Cluj. După efectuarea stagiului militar, în 1953, postul de asistent nefiindu-i rezervat, a fost încadrat pe un post de cercetător științific, apoi cercetător științific principal la Institutul de Istorie al Academiei din Cluj-Napoca. În această vreme urmează și cursurile Facultății de Istorie, luându-și licența în 1963.

În anii studenției la Facultatea de litere a avut drept model, un adevărat „idol”, pe latinistul de talie europeană Theodor Naum, iar din momentul opțiunii pentru istorie modelele sale au fost Constantin Daicoviciu și I.I. Russu.

În anii cât a fost cercetător științific (1953-1963) a desfășurat o bogată activitate, elaborând numeroase articole și studii de arheologie, numismatică și epigrafie, toate, sau aproape toate, subsumate tezei de doctorat elaborată în acei ani. În 1963 teza de doctorat, elaborată sub îndrumarea renumitului istoric, arheolog și clasicist, Constantin Daicoviciu, a fost finalizată și susținută la Universitatea din București. Lucrarea a văzut lumina tiparului în 1966 sub titlul **Problema continuității în Dacia în lumina arheologiei și numismatiei**. Lucrarea, prima de acest fel în literatura noastră de specialitate, bazată pe izvoare istorice, arheologice și numismatice, privea continuitatea dacilor în Dacia

---

februarie, 2006, p. 3; Corneliu Gaiu, Cristian Gâzdac, **Ad Maiorem Magistri Gloriam**, în volumul **Fontes Historiae. Studia in honorem Demetrii Protase**, editori Corneliu Gaiu, Cristian Gâzdac, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2006, p. 17-41.

² Corneliu Gaiu, Cristian Gâzdac, **op.cit.**, p. 17 – foaia matricolă.

romană și vestigiile daco-romanilor în Dacia, de la părăsirea aureliană până la mijlocul secolului al V-lea.

După obținerea doctoratului, a ocupat prin concurs postul de cercetător științific principal în cadrul Institutului de Istorie din Cluj, post pe care l-a onorat cu o bogată activitate de cercetare științifică timp de peste un deceniu (1963-1974).

Din septembrie 1974 a revenit în învățământul superior, pentru care s-a dovedit, în timp, că avea o vocație deosebită, ocupând prin concurs postul de conferențiar universitar, pentru disciplina **Istorie universală veche** (curs și seminar) în cadrul secției de istorie, de la Facultatea de Istorie-Filozofie a Universității din Cluj.

După un deceniu, din toamna anului 1984 și până în 1990, în calitate de conferențiar titular a predat cursul de **Istoria veche a României**, susținând și seminariile, la aceeași facultate. Din 1990 a devenit, tot prin concurs, profesor universitar titular, pentru disciplina Istoria veche a României. Tot acum a fost ales șef al catedrei de Istorie Antică și Arheologie din cadrul Facultății de Istorie și Filozofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca³.

După 1992 când și-a încheiat oficial activitatea la catedra universitară, a continuat să conducă doctorate și s-a dedicat total finalizării unor monografii și culegeri de studii și articole, sau activității de coordonator și principal autor al volumului II din Tratatul academic de Istoria Românilor, apărut în 2001, aspecte importante ale îndelungatei sale activități științifice asupra cărora vom reveni.

Activitatea de conferențiar și profesor universitar s-a concretizat și în elaborarea unor cursuri, autentice instrumente de informare și formare științifică a studenților și doctoranzilor.

Timp de aproape două decenii, muncind la catedra universitară, s-a documentat mereu și a elaborat cinci cursuri, respectiv două cursuri generale: **Istoria veche universală: Orient, Grecia, Roma și Istoria veche a României**; precum și trei cursuri speciale: **Armata romană în Dacia**; **Etnogeneza românilor și Arheologia daco-romană**. După cum remarcă un distins universitar și arheolog, cunoscător al problemicii

---

³ Multe date privind cariera profesorului Dumitru Protase ne-au fost comunicate direct, sau au fost preluate din amplul articol aniversativ, al distinsului istoric și arheolog Sever Dumitrașcu intitulat **Dumitru Protase – istoricul și arheologul**, în volumul **Din istoria Europei romane**, Oradea, 1995, p. 17-27.

tratate în aceste cursuri, lecțiile tipărite de profesorul D. Protase ne dau și „dimensiunea gândirii sale istorice și temeiul pe care a clădit conștiințele universitare ale studenților cărora le-a fost profesor”⁴.

Nu i-am fost student profesorului Dumitru Protase, dar i-am ascultat în ultimele patru decenii, multe din comunicările sale științifice, și mi-am format o imagine de ansamblu asupra dascălului savant. Această imagine a fost întregită substanțial de lectura lucrărilor sale, precum și de mărturiile celor ce i-au fost studenți sau colaboratori apropiați⁵.

Expunerile profesorului Dumitru Protase, fie că este vorba de lecții universitare sau comunicări științifice, se remarcă, în primul rând, prin stilul elegant, folosirea unui limbaj academic, o frumoasă și autentică limbă românească, o informație multidisciplinară, de tip enciclopedic, așa cum o ilustrează și textele sale științifice tipărite, mergând de la istorie antică și arheologie, la epigrafie, numismatică și istoria culturii.

Prezentând rezultatele unor cercetări arheologice, expunerile sale nu sunt seci, tehniciste și reci, cum întâlnim deoseori la alți colegi, ci au întotdeauna puterea evocatoare a vremurilor în care au fost produse aceste vestigii de cultură materială, a creatorilor acestor vestigii. Prezentarea vestigiilor arheologice o încheie cu unele concluzii istorice. În spatele resturilor de cultură materială, analizate și prezentate cu o meticulozitate demnă de invidiat, cercetătorul științific Dumitru Protase vede pe creatorii acestor bunuri materiale, vede comunitățile umane cu istoria, mentalitatea și civilizația lor, fie că e vorba de lumea unui mic sat dacic ori daco-roman, sau de viața unei comunități urbane reprezentative din Dacia romană.

Pentru modul în care a înțeles să slujească catedra universitară, pentru felul în care s-a apropiat și a îndrumat generații de studenți, mulți dintre ei fiind atrași decisiv spre arheologie și istoria veche, profesorul Dumitru Protase s-a bucurat și se bucură de o stimă aleasă, și nu întâmplător studenții săi i-au conferit „titlul” de „Lordul Istoriei Antice”⁶.

Universitarul Dumitru Protase a desfășurat o bogată activitate științifică. Fie ca cercetător științific (1953-1963), cercetător științific principal (1963-1974), conferențiar (1974-1990) sau profesor universitar

---

⁴ **Ibidem**, p. 20.

⁵ Ioan Glodariu, **Profesorul Dumitru Protase**, în volumul **Din istoria Europei romane**, Oradea, 1995, p.15-16; Corneliu Gaiu, Cristian Gâzdac, **op.cit.**, p. 19-23.

⁶ Corneliu Gaiu, Cristian Gâzdac, **op.cit.**, p. 23.

(1990-1992), dar și după încetarea activității la catedră, până azi, Dumitru Protase a desfășurat o bogată activitate de cercetare științifică, în primul rând o activitate de cercetare arheologică. A participat, în anii formării ca arheolog, la cercetările arheologice de la Garvăn-Dinogetia, Apulum-Alba Iulia și Porolissum. Apoi, timp de peste patru decenii a condus cercetările arheologice de pe mai multe șantiere, între care menționăm, pe cele din castrarele de la Călugăreni-jud. Mureș, Orheiul Bistriței, Livezile, Brâncovenești-jud. Mureș sau Surducul-Mare, jud. Caraș Severin.

O constantă a activității sale arheologice, având caracterul de pionierat, o constituie cercetarea lumii rurale a Daciei romane, mărturie sunt investigațiile arheologice sistematice de la Soporul de Câmpie, care au scos la iveală primul cimitir dacic, din Dacia romană, apoi cercetările din necropolele de la Iacobenii și Obreja. La Obreja a fost cercetată și așezarea dacică de epocă romană. Cercetările din așezarea și cimitirul dacic de la Obreja, i-au permis arheologului Dumitru Protase să-și facă o imagine de ansamblu asupra lumii rurale din Dacia romană, conturând un capitol nou, foarte important, din istoria Daciei romane.

De o atenție specială s-au bucurat în activitatea arheologică a lui Dumitru Protase și unele situri arheologice din epoca postaureliană, între care menționăm pe cele de la Cristești, jud. Mureș (așezare din secolul al IV-lea și prima jumătate a secolului al V-lea) și Țaga, jud. Cluj (așezare din secolele IV-VI și secolele VII-VIII).

Orizontul științific, de arheolog și istoric al antichității, al profesorului Dumitru Protase s-a lărgit de la an la an, nu numai prin noile cercetări arheologice pe care le-a condus, dar și prin vizitele la alte șantiere, pentru a vedea *in situ* rezultatele obținute de colegii săi clujeni, sau din alte centre academice și universitare ale țării (de exemplu a vizitat, în câteva rânduri, șantierul arheologic de la Bratei, jud. Sibiu, condus de marele arheolog Ion Nestor). De asemenea, a efectuat călătorii de studii în Bulgaria, Ungaria, Austria, R.F. Germania, Italia, Turcia, Grecia, Belgia, Franța, Olanda și Egipt, prilej, extrem de important pentru un arheolog, care i-a permis nu numai să vadă materialele arheologice descoperite, în special de epocă romană, dar și să viziteze importante șantiere arheologice. Lărgirea orizontului său științific a fost facilitată nu numai de însușirea limbilor greacă și latină, având deci acces la unele izvoare scrise, dar și de cunoașterea unor limbi de largă circulație precum germana, italiana, franceza, engleza și rusa, dar și a limbii maghiare care i-a permis accesul direct la cunoașterea bibliografiei

mai vechi privind spațiul transilvănean și al Panoniei.

Rezultatele cercetărilor sale științifice au fost prezentate la numeroase manifestări științifice internaționale, precum Congresul Internațional de Numismatică (Roma, 1961); Congresul Internațional de Epigrafie Latină (Cambridge, 1970); Congresul Internațional de Epigrafie greacă și Latină (München, 1972); Congresul Internațional de Științe Pre și Protoistorice (Belgrad, 1973); Congresul Internațional de Studii Clasice (Madrid, 1974); Congresul Internațional de Științe Istorice (Stuttgart, 1985) etc. La acestea se adaugă câteva sute de rapoarte arheologice și comunicări științifice prezentate la diverse reuniuni științifice din țară, unele cu caracter internațional, național sau interjudețean.

Opera scrisă a profesorului Dumitru Protase este bogată, cuprinzând o problemă largă izvorâtă din nevoia cunoașterii istoriei dacice, daco-romane și postaureliene, până la pătrunderea și așezarea slavilor în Transilvania⁷. Dacă ar fi să evidențiem câteva din permanențele studiilor sale atunci ar trebui menționate unele contribuții semnificative, dintre care câteva având caracter de prioritate. Astfel, Dumitru Protase este între primii cercetători de la noi care a analizat fenomenul monetar roman în Dacia prin utilizarea metodei comparative. Dintr-un început a fost un susținător al realizării corpusurilor numismatice.

A studiat unele aspecte ale istoriei dacilor dinaintea cuceririi romane, dar a insistat ani în șir pe cunoașterea prezenței dacilor în Dacia romană, pe fenomenul romanizării inclusiv în lumea rurală și pe cunoașterea dăinuirii daco-romanilor în Dacia postaureliană, urmărind această problemă până la pătrunderea și așezarea slavilor în Transilvania, spre sfârșitul secolului al VI-lea și începutul secolului al VII-lea d.Hr.

Pe lângă articolele, studiile și monografiile sale de arheologie, pe lângă numeroasele și importante lucrări de numismatică a acordat o mare și am spune specială, atenție studiilor de epigrafie. A întocmit peste 500 de articole-inscripții, pentru lucrarea colectivă **Inscripțiile Daciei Romane**, realizată de un grup de specialiști remarcabili, sub redacția renumitului epigrafist I.I. Russu.

Un model de valorificare științifică a unui document epigrafic,

---

⁷ A se vedea: Vasile Moga, Sever Dumitrașcu, **Bibliografia operei (1950-1992) Prof.univ.dr. Dumitru Protase**, în volumul **Din istoria Europei romane**, Oradea, 1995, p. 35-46; Corneliu Gaiu, Cristian Gâzdac, **Bibliografia operei Prof.univ.dr. Dumitru Protase (1951-2005)**, în volumul **Fontes Historiae Studia in honorem Demetrii Protase**, Cluj-Napoca, 2006, p. 25-41.

rămâne comunicarea sa științifică, realizată în colaborare cu distinsul său magistru Constantin Daicoviciu, referitoare la diploma militară, găsită în 1960 la Gherla, diplomă ce dovedea indubitabil existența provinciei romane Dacia Porolissensis.

Am ascultat această comunicare la una din primele Sesiuni științifice organizate de Consiliul Culturii, în 1964, în sala de marmură de la „Casa Scânteii” (azi Casa Presei Libere). Deși prezentarea făcută de Acad. Constantin Daicoviciu a durat maximum 10 minute, a adus o contribuție științifică de mare valoare, nu numai pentru organizarea Daciei romane, ci în general pentru istoria Imperiului roman. Lucrarea prezentată a fost și a rămas un model de comunicare științifică. Textul comunicării a fost tipărit inițial în prestigioasa revistă londoneză *Journal of Roman Studies* (în 1961) și reluat apoi în limba română în anuarul *Acta Musei Napocensis* (în 1964).

Pe lângă faptul că a susținut și s-a implicat direct în realizarea corpusurilor numismatice și epigrafice, profesorul Dumitru Protase a fost un aprig promotor al ideii de realizare a corpusurilor arheologice concretizate în repertorii arheologice. Multe din repertoriile arheologice județene din Transilvania au fost realizate și ca urmare a îndemnurilor distinsului arheolog.

Între 1951 (anul tipăririi primului său articol, în calitate de coautor, alături de cunoscuți și remarcabili cercetători științifici, precum Gh. Ștefan, I. Barnea, Bucur Mitrea și Virgil Vătășianu) și până în 2006 (momentul aniversării a 80 de ani), profesorul Dumitru Protase a publicat peste 250 de articole, studii și monografii; colaborări la lucrări colective (dicționare enciclopedice, tratate și enciclopedii), recenzii, prefete, articole și interviuri în reviste de cultură etc. Dintre lucrările colective apărute în țară menționăm colaborarea la **Dicționarul Enciclopedic Român**, vol. I-IV, 1962-1966; **Enciclopedia civilizației romane**, 1982 (în care a scris 175 de articole-voci). Este coordonatorul volumului II din tratatul academic de **Istoria Românilor**, București, 2001, volum în care este prezent cu peste 340 pagini de text. A participat și la lucrări colective cu caracter internațional, precum **Tabula Imperii Romani** (Budapesta, 1968 și București, 1969); **Enciclopedia arheologico-istorică cehoslovacă** (Praga, I, 1966 și II, 1969). La revista *Fasti Archaeologici*, care apare la Roma sub egida UNESCO, între 1980-1990 a colaborat cu 2030 de articole, contribuind astfel, într-o măsură deosebită, la cunoașterea rezultatelor cercetărilor arheologice, epigrafice și numismatice din țara noastră pe plan internațional.

Dintre lucrările științifice cu caracter monografic care l-au

consacrat pe profesorul Dumitru Protase ca un foarte bun specialist în arheologie și istoria antică, dar și în numismatică și epigrafie, menționăm în ordinea tipăririi acestora următoarele: **Problema continuității în Dacia în lumina arheologiei și numismatice** (București, 1966); **Tabula Imperii Romani. Aquincum – Sarmizegetusa – Sirmium, L 34** (Budapesta, 1968, în colaborare cu M. Macrea, I.I. Russu, D. Tudor); **Tabula Imperii Romani. Romula – Durostorum – Tomis, L 35** (București, 1960, în colaborare cu N. Gostar, Em. Popescu, I.I. Russu, D. Tudor); **Riturile funerare la daci și daco-romani** (București, 1971); **Un cimitir dacic din epoca romană la Sopor de Câmpie. Contribuții la problema continuității în Dacia** (București, 1976); **Autohtonii în Dacia** (vol. I, București, 1980 și vol. II, București, 2000); **La continuité daco-romane** (Cluj-Napoca, 2001); **Obreja. Așezarea și cimitirul daco-roman, secolele II-IV. Dovezi ale continuității în Dacia** (Cluj-Napoca, 2002); **Țaga. Două așezări din perioada finală a etnogenezei românilor (sec. IV-V și sec. VII-VIII)**, (Cluj-Napoca, 2003); **Cimitirul slav de la Ocna Sibiului (sec. VIII-IX)**, (Sibiu, 2004). Așa cum s-a mai menționat profesorul Dumitru Protase este coordonatorul vol. II din tratatul academic de **Istoria Românilor** alături de dr. Alexandru Suceveanu (București, 2001), volum la care a contribuit cu peste 340 de pagini.

O mare parte din articolele și studiile publicate în diverse reviste din țară și străinătate au fost reunite în două cuprinzătoare volume, sub titlul **Orizonturi daco-romane** (Cluj-Napoca, vol. I, 1995 și vol. II, 2005).

Ca arheolog, epigrafist și numismat, în fapt ca cercetător științific complet în domeniul antichității, Dumitru Protase a dovedit o capacitate de muncă deosebită, o muncă de tip benedictin. Se poate spune că și-a însușit din tinerețe un adevărat cult al muncii, mergând pe urmele unor înaintași celebri pe acest drum, începând cu V. Pârvan care a avut un cult al muncii rar întâlnit în spațiul românesc. Un colaborator apropiat al distinsului profesor spunea că Dumitru Protase ca arheolog cerceta „cu pasiune și migală”, că desfășura „o muncă fără odihnă”, că cercetările sale arheologice se definesc „prin câteva trăsături deosebite: durată, intensitate, amploare, profesionalism și competență”⁸, convins fiind că numai așa poate ajunge la încheieri credibile de ordin științific.

De o modestie rar întâlnită în vremurile noastre, așa cum îi stă bine

---

⁸ Valeriu Lazăr, **Contribuția lui D. Protase la progresul cercetării arheologice mureșene**, în volumul **Din istoria Europei romane**, Oradea, 1995, p. 29.

unui autentic savant, formator de discipoli și model demn de urmat, Dumitru Protase a cultivat bunele relații cu colaboratorii săi și cu specialiștii din țară, dar și din străinătate, unde este la fel de apreciat și respectat, precum în țară, în lumea savantă a arheologiei europene, în special în cercurile marilor specialiști în istoria și civilizația romană.

Demn, susținându-și cu aplomb păreri, bazate pe izvoare scrise sau arheologice corect interpretate, a știut întotdeauna să respecte pe ceilalți, chiar și atunci când aveau păreri deosebite sau nu erau de acord cu interpretările și concluziile sale istorice. Un distins universitar clujean, colaborator apropiat al profesorului Dumitru Protase, remarcă faptul că acesta „a respectat întotdeauna păreri alora, **inclusiv a celor mai tineri** (s.n. I.M.), chiar și atunci când nu corespundeau pe de-a întregul propriilor opinii”⁹.

Cum era și firesc, deși nu se întâmplă întotdeauna, bogata și exemplara activitate a profesorului Dumitru Protase, la catedra universitară și în câmpul cercetării științifice, a fost apreciată de contemporani, de forurile științifice în primul rând, dar și de cele de stat, fiind distins cu numeroase premii, decorații, titluri științifice onorifice etc. Astfel, în 1966 a primit decorația „Ordinul Meritul Științific”; în 1974 a fost distins de Academia Română cu Premiul „V. Pârvan” pentru lucrarea **Riturile funerare la daci și daco-romani**; a fost declarat „Om al anului” și inclus în ABI, North Caroline USA (1997) și IBC, Cambridge (1998); a primit titlul de „Doctor Honoris Causa” al Universității de Vest din Timișoara (1999) și al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu (2004); a fost declarat „Cetățean de Onoare” al municipiului Cluj-Napoca (2000) și orașului Năsăud (2001); a fost distins cu Ordinul Național „Pentru Merit” în grad de Cavaler (2002). Ca un corolar al tuturor recunoașterilor, în 2003, prof.univ.dr. Dumitru Protase, a fost declarat Membru de Onoare al Academiei Române.

Pășind în al nouălea deceniu de viață prof.univ.dr. Dumitru Protase este optimist și are încă proiecte importante. Noi îi dorim multă sănătate, putere de muncă pentru realizarea proiectelor sale științifice spre progresul istoriografiei și culturii românești.

Ioan Mitrea

---

⁹ Mihai Bărbulescu, **Cuvânt introductiv** la volumul **Fontes Historiae. Studia in honorem Demetrii Protase**, editori Corneliu Gaiu, Cristian Gâzdac, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2006, p. 15.